

מפא"י שנוכה במקום: "אתם אשמית! למה נתתם לה לחתום על הרשימה שלכם?"

אם סוּעָד נשאה בגלל גדיש באבירגוש, בעוד שבעלה נמצא בעפולה — הביאה מדיניותו של גדיש לפירוד משפחה שלמה בצורה עוד יותר אכזרית: אמיל עראף, בעל תואר M.A. מאחת מאוניברסיטאות קנדה, עבד כמורה בבית-הספר החינוך בעכו. באמ"צ השנה שעברה קיבל מכתב ממשרד החינוך, המודיע על מינויו למפקח. פתח מכתביו וידידיו זרמו אל ביתו לברכו. פתח אום קיבל אמיל מכתב מגדיש, המודיע על ביטול המינוי. מיד החליט אמיל לעזוב את הארץ אל קנדה, בהשאירו אחריו את הוריו, אשתו ושלושת ילדיו. "כארץ בה יש מימשל-צבאי ושב אי-אפשר לחיות", אמר בהיפרדו מידידיו ובני משפחתו במלח חפזה. כיום עובד אמיל כמרצה באחת אוניברסיטה בה למד, בקנדה. למרות המשכורת של 700 דולר לחודש, ספק אם הוא נהנה שם, בהיות אשתו ובניו מרוחקים ממנו.

(המשך מעמוד 19)

מק"י בבחירות לוועידת המורים — הצריכה העמדתו של קומיסאר פוליטי של ממש בראש המחלקה הערבית של משרד החינוך. לא היה צורך בהרבה מהשבה כדי להציב על יוסף גדיש כעל הקומיסאר-המשותף. מספיק היה לזכור שהוא היה חשוד באירגון הפוגרום של בני עדות המזרח מעכו החדשה על בני הרובע הערבי בעכו העתיקה — עקב הפגנה שאירגנו ערביי המקום כמחאה על הריגת חמשת הצעירים הערביים בגבול. או שימש גדיש כראש עיריית עכו מטעם מפא"י, ויד הברזל שלו באותן התקופות הקנה לו את הסיכוי להיות ראש המחלקה הערבית במשרד החינוך. עם התחלת שנת הלימודים השוטפת נכנס לתפקידו החדש.

חריש בלב

המידה "גדיש" ערבית מירושל: סוס חורש (בניגוד לסוס אציל) ואמנם, חיש מהר קפצו כמה ליצנים מבין המורים הערבים על המציאה. בהרגישם את צליפות שוטו של גדיש על בשרם הפיצו את ה"אימרה": "הגדיש הזה חורש את לבחוננו". ואמנם זה היה חריש אכזרי. כצעד ראשון הוריד גדיש את רוב הסמכויות של המורים, המלצה על מינוי מנהלים והסמכת מורים בלתי-מוסמכים — בכל הדברים האלה היה למפקח הערבי חלק מסויים. כעת צומצמה עבודתו לביקורים בבתי-הספר ומניין הנעדרים והנוכחים מבין התלמידים. ספק אם המשוררים הערבים יצליחו עכשיו בשיהיהם להעביר איזה מורה אחד ממקום עבודתו למקום אחר. תקופת השירה חלפה עם סלמון.

הצעד השני היה יותר מדהים: גדיש ציחה על כל המפקחים לבקר ביקורי-פתע בבתי הספר. לכל מפקח ערבי נלווה מפקח יהודי. הם נתבקשו למנות את מספר התלמידים הנוכחים בכיתות. כל תלמיד שנעדר, אפילו מפאת-מחלה, לא נחשב — כאילו אינו קיים. לפי תוצאות מפקד משונה זה פיטר והעביר גדיש כ-50 מורים ערביים. כי אם אחוז הנעדרים עלה במקצת על הרגיל, ציחה לאחד כל שתי כיתות לכתה אחת. כשחזרו התלמידים הנעדרים לא היה להם מקום לשבת.

הנהגה מבין כל המפקחים היה מפקח איזור נצרת. אחריו שקיבל אישור מוקדם למנות 30 מורים חדשים, מבוגרי הסמינר למורים, והודיע על כך לחלק מהמועמדים — קיבל הוראה דחופה לבטל את כל המינויים וההעברות. כך נוספו לצבא המשכילים הערבים המבוטלים עוד 30 חיילים. יותר מזה. המורים המעטים שקיבלו עבודה נדרשו לחתום על הצהרה, בה הם מודיעים שעם תום שנת הלימודים הם מאבדים את כל זכויותיהם. אחרים, שקיבלו עבודה חלקית, התמו על אותה הצהרה. עם הסופה, בה הם מוותרים על הזכות לבקש עבודה מליאה במשך השנה.

הפרד ומשוך

היותם שליטי הארץ דגלו האנגלים ב"בסיסית", הפרד ומשול. גדיש אימץ לו את הסיסמה. אבל מה שהאנגלים לא הבינו בסיסיתם הבין גדיש. הוא מצא לסיסמה הזאת פירוש חדש ביותר: להפריד בין אשה לבעלה ובין אב לאחיו. לכן נתן גדיש למפקחים את ההוראות הבאות: אסור שאשה תעבוד עם בעלה באותו בית-ספר; אסור שאב יעבוד עם אחיו באותו בית-ספר; אסור למורה לעבוד בבית-ספר בו מכהן אביו בעלה כמנהל.

לשיא הגיע גדיש ביחסו למורה סוּעָד בשארה מנצרת: סוּעָד מונתה כמורה לפני שמונה שנים, באחד מכפרי נצרת. כעבור שנתיים התחתנה עם סטודנט לרפואה, ביק שהיעברו אותה לכפר באבירגוש כדי שתוכל לעזור לבעלה. סלמון, שהיה אז מנהל המחלקה הערבית, נעתר לבקשתה, והמורה עברה לעבוד בבית-ספר באבירגוש. כשנה שעברה סיים בעלה את לימודיו, הוא מונה לרופא מתמחה בבית החולים של עפולה, וטבעי היה הדבר, שסוּעָד תבקש שיחזירה לאזור נצרת, להיות קרובה לבעלה ומשפחתה. גדיש דחה את הבקשה. המורה מיררה בבכי, סיפרה לו שיש לה תינוקות בת שבעה חודשים, ואין לה אצל מי להשאיר אותה באבירגוש בשעות ערבי דתה. "זה לא ענין שלי", ענה גדיש. כש פנה אחד מנציגי מק"י בהסתדרות המורים אל מזכיר מחלקת המורים הערבים בהסתדרות, וביקש את התערבותו, ענה נציג

אימפרסריו ברוך גילאון מציג

הזמרת הנודעת הצעירה - כוכב התקליטים, הרדיו הטלביזיה והקולנוע

HELEN SHAPIRO

בריפרטואר שלה בהשתתפות ובלווי קבוצתה מאנגליה:

הזמר RED PRICE COMBO MUSICIANS & COLIN DAY

ובהשתתפות השחקן והקונפונסיטה אלכסנדר יהלומי

5 ימים בלבד אולם קולנוע "חל-איבי" 5 הצגות מדי יום הצגה אחת ב-9.15 בערב

מוצ"ש 29.12.62 יום ראשון 30.12.62
יום שני 31.12.62 יום שלישי 1.1.63

יום רביעי 2.1.62 - הצגת פרידה

כרטיסים נמכרים במשרדים: תל-איבי - "שרותרון", עליה 2; "כנף", אלנבי 83; "רדיו אוניון", דינגוף 116, "רוקוקו", דינגוף 93; "לאן", דינגוף 101, ובערבי ההצגות בקופת קולנוע "תל-איבי". חפזה, באר-שבע, רמת-גן, גבעתיים ורחובות.

רקודים סלונים לחד אצב דואו פינסקר 2 טל 56905 ת.א.

"לוי" תמכון הבינלאומי להתכתבות אלפי מתכתבים לפי שיטה אמריקאית פרוספקט חינם תל-איבי, ת.ד. 4185

תשבץ העולם הזה 1319

מזל רבני הינה בחורה בישנית במקצת, שהחליטה יום אחד לחרוג מהאופייני לה. היא חיברה תשבץ, צדפה אליו את התמונה הטובה ביותר שלה ושלחה אותם אלינו בצדף בקשה שנפרסם את התשבץ שלדעתה אינו קשה ביותר, היות והוא הראשון שהיא חיברה.

9	8	7	6	5	4	3	2	1
		14		13		12	11	10
		19	18	17		16		15
			24		23	22		21
		28		27		26		25
		33		32		31	30	29
			38		37		36	35
		43	42		41		40	39
		47		46		45		44
				52	51		50	49
		58		57		56	55	54
								59

- מאונן: 1) מי חברה של האופרה רינגלט; 4) אי בי ים התיכון; 10) מטבע יפני; 11) מ' דף; 13) סספיק; 14) התקוטט; 15) מעי; 17) פא; 19) מאכל בני ישי ראל במדבר; 20) קומפוזיטור מפורסם; 22) כלי נגינה; 25) סספיק; 26) כלי מלחמה קדום; 27) ההפר מעלו; 30) סיפור אהבה; 32) חכשית קרמון; 33) כוסת; 34) שני שלישי מכדור הארץ; 36) שם אלוהים; 37) שם הפיל; 19) נישתר; 41) כינוי מלצית לעמ; 42) תור אר הולנדי; 44) זב; 46) ספר חזקים יהודי מסורתי; 48) רסיסי לילה; 50) מילת הסכמה; 51) רמוס; 53) מערבה; 55) מצבת-זכרון; 17) בקע; 58) מתנה; 19) ולנינטו היא בירתה; 60) גשם.
- מאונד: 1) חווילה; 2) שר; 3) מדינה ערבית; 5) ההפר מעלה; 6) משפט; משמש למאור; 8) גיס; 9) מושבה בריטית במזרח הרחוק; 12) טור; 15) גרול; חוק; 16) עמוד דרנל; 18) מחילה; 21) אחד מנפי האדם; 23) מספר שבטי ישראל; 24) גבעה גדולה;
- 26) שמש; 28) חי במים; 29) מחבר תורת היחסות; 3) עיר מושבו של הגר"א; 32) הביא לירי התחנות ראשית הפרי; 35) ננה ללא לב; 37) זכר; 38) התאנפות; 40) טבעת או קרם באף בהמה; 41) יופי; 43) אותו מפליקים היהודים עם כניסת השבת; 45) תבלין מתקת; 46) תוצאת ייצור; 47) אחת מעונות השנה; 49) מילת שאלה; 52) שליח; 54) מילת קריאה; 56) אחד השבטים; 58) מתנה.

פני שנתיים

ראש-המשלה לעניינים ערביים, ש' יתר טוב למדינה שהסטודנטים הערבים יהיו כורת-יעצים ושואבי-מים. אם מישו הס' פיק לשכוח את האמירה, שעוררה בזמנה סערה וזעם, בא גדיש והזכיר אותה במעשים של אמת. סטודנטים ערבים, שעבדו בבית-הספר הערבי ביפו, כדי שילמדו באוניברסיטת תל-איבי בערב, הועברו עלידי גדיש, בצורה פתאומית, לבתי-ספר במשולש. כל פניותיהם נדחו. "אל למה נתת לנו להי' רשם באוניברסיטה? למה לא הודעת לנו לפני ששילמנו את הכסף?" שאלו. "זה לא ענין שלי", ענה. כשביקש אחד הסטודנטים (שנה שלישית במדעי-המדעים) לתת לו חופשה-ללא-תשלום מהוראה, למשך שנה, נדחתה גם בקשתו. "לכו תתחננו בפני ה' מושל הצבאי או חבר-כנסת ערבי של מפא"י", יעץ להם יוד. הם הלכו להתחנן, אבל הבעיה עוד לא נפתרה, למרות שביפו עובדים מורים ערביים מהמשולש, שאינם לומדים באוניברסיטת תל-איבי.

יותר גרוע היה גורלם של מאתיים תל-מידים ערבים מכפר ערב אל-סחאעי. מזה שנים מנסים השלטונות להכריח את אלף תושבי הכפר לעזוב את כפרם. הם סייבו לעשות זאת. כאשר הוציא המושל הצבאי פקודה צבאית, לפיה עליהם לפנות את הכפר תוך ימים מספר, פנו הם לבית-הדין הגבוה לצדק, או הודיע המושל שהפקודה הוצאה בטעות.

השנה, עם בוא גדיש, התברר שהוא בא לעשות מה שהמושל הצבאי לא הצליח. הוא ציחה על תשעת מורי בית-הספר, ועל מאתיים תלמידיו — ללכת הביתה! בכפר, בליחית המושל הצבאי, הודיע גדיש לתושבים, שעליהם לשלוח את בניהם לבתי-הספר בכפרים הסמוכים. ילדים בני 5-14 הלכים כל יום כעשרה קילומטרים הלוך וחזור — כדי לא להיות כורת-יעצים או שואבי-מים.

ברקים בדי רעב

העשתה הסתדרות-המורים כדי לרסן את גדיש ולהגן על חבריה? בשביל המורים הערבים אין כמעט הבדל בין הסתדרות-המורים ומשרד-החינוך. "לפעמים אפשר לחשוב שמזכיר המחלקה הד ערבית בהסתדרות המורים אינו אלא נציג משרד-החינוך", אמר אחד המורים.

ובאמת כך הוא הדבר. בראש המחלקה הזאת העמיד שלום לוי אדם חסר תקיפות, בשם אליהו ברק. הוא הטיל עליו לטפל בענייני המורים הערבים. הטיפול כולל הת-יעצות עם הממשל-הצבאי ומשרד-החינוך בקשר לכל מיקרה ומיקרה. כך, למשל, אסר ברק על המורים הערביים לשובות עם המורים היהודיים. כאשר בכל זאת שלחו כמה מורים מירב אהדה למורים היהודים, ביקר אצלם ברק ושאל: "למה לכם? הרי אם הם ישיגו זכויות חדשות, תקבלו אותם גם אתם בצורה אוטומטית!" כשהתווכח אתו אחד המורים על אחרות העובדים צעק ברק: "אבל אתם ערבים ומצבכם ענין ושווה!" המורה המרוגז ביקש ממנו להס' חלק מהמקום, כשהוא מסיח בפניו, לקול צחוקם של המורים: "לך תעבוד כסוכן נסיעות של הסתדרות" כי העבודה העיקרית, עבודה מתרוצץ ברק במרץ כל שנה, היא אירגון נסיעה לחו"ל למורים ערביים, והש-גת הלאות בשבילם למטרה זאת.